

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de çocukların suça sürüklenmesi, yalnızca çocuğun bireysel davranış sorunu değildir. Son yıllarda veriler konunun çok boyutlu sosyal, ekonomik ve psikolojik nedenleri de bulunan toplumsal ve yapısal bir kriz haline geldiğini göstermektedir. TÜİK’in 2024 yılı “Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk” istatistiklerine göre, 202.785 **çocuk suça sürüklenme** nedeniyle işlem görmüş, bu sayı son 9 yılda yaklaşık %51 artış göstermiştir. Suça konu fiillerin %40’ını yaralama, %16’sını hırsızlık, %8’ini uyuşturucu kullanımı ya da ticareti oluşturmaktadır.

Eğitimden kopma, yoksulluk, madde bağımlılığı, ebeveyn ayrılığı, aile içi şiddet, ilgisizlik ve akran çevresinin olumsuz etkileri, çocukların suça sürüklenme riskini artıran başlıca faktörlerdir. Bu tablo hem aile kurumunun güçlendirilmesi hem de çocukların erken dönemde desteklenmesi için bütüncül bir çocuk koruma politikasına ihtiyaç duyulduğunu açıkça göstermektedir.

Toplumda risk altındaki çocukların, hem suça sürüklenmelerinin hem de mağdur hâle gelmelerinin önlenmesi, güvende olmaları, mevcut bakım ve koruma sistemlerinin etkinliğinin artırılması, aile ve eğitim kurumlarıyla ilişkilerinin güçlendirilmesi, eğitimde sürdürülebilirliğin sağlanması ve meslek eğitimleriyle nitelikli bireyler olarak istihdam ve toplum hayatına etkin katılımlarının sağlanması ile refah düzeylerinin yükseltilerek suç döngüsünün kırılması temel bir devlet sorumluluğudur.

Bu nedenle, suça sürüklenen çocukların, suça bulaşmasının kök nedenlerinin araştırılması, risk oluşturan güncel sorun ve ihtiyaçların tespit edilerek koruyucu önleyici mekanizmaların geliştirilmesi, mevcut bakım ve sosyal destek modellerinin güçlendirilmesi, çocukların toplumsal yaşama etkin katılımının sağlanması ve nitelikli bireyler olarak yeniden topluma ve geleceğe kazandırılmalarını sağlayacak etkili, kalıcı, sürdürülebilir ve kapsayıcı çözüm ve politika önerilerinin belirlenmesi amacıyla, Anayasa’nın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir **Meclis Araştırması** açılmasını arz ve teklif ederiz. 19.11.2025

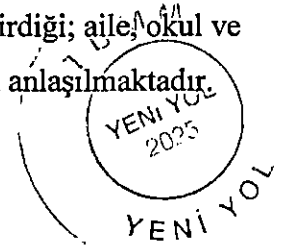

Doç. Dr. Selçuk ÖZDAĞ
Grup Başkanvekili
Muğla Milletvekili

GEREKÇE

Son on yılda çocukların suça karışma oranı Türkiye genelinde durmaksızın artmaktadır ve çocukların toplumsal ve bireysel risklere maruz kalması artık alarm veren bir düzeye ulaşmıştır. 2024 yılı verileri, çocukların hem suça sürüklenme hem de mağduriyet oranlarında ciddi bir artış olduğunu göstermektedir. Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen **çocukların karıştığı olay sayısı**, bir önceki yıla göre yüzde 9,8 artarak 612.651'e ulaşmış ve bu çocukların 202.785'i suça sürüklenen çocuk olarak kayıtlara geçmiştir. **Çocukların suça sürüklenme oranı** son 9 yılda yaklaşık yüzde 51'lik bir artış ortaya koymaktadır. Çocukların karıştığı vakaların yüzde 40'ı yaralama, yüzde 16'sı hırsızlık, yüzde 8'i uyuşturucu kullanımı veya satışıyla ilgilidir. Bu tablo, çocukların şiddet ve madde temelli suçlarda giderek daha fazla yer aldığını göstermektedir. Ayrıca bu veriler, çocukların yalnızca bireysel fail olarak değil, aynı zamanda çoklu sistematik risklerle de karşı karşıya olduklarını göstermektedir.

Çocukların suça sürüklenmesinde, sosyal, ekonomik ve eğitim eksikliklerinin yanı sıra, devlet politikalarının koruyucu önleyici özelliğinin zayıflaması, güncel sorun ve ihtiyaçlara çözüm üretmekte yetersiz kalması, güvenilir ve güncel veri eksikliği, bakanlıklar arası yetki ve sorumluluk zincirinde dağınıklık ve koordinasyon eksikliği de son derece belirleyici rol oynamaktadır. Bugün Türkiye'de yaklaşık 3,2 milyon **çocuk örgün eğitimin dışındadır**. Eğitimden kopuş, yoksulluk ve sokak kültürüyle temas, çocukların suça yönelimini hızlandıran bir aktarım zinciri üretmektedir. Ebeveyn ayrılığı, ailede suç geçmiş ve madde kullanımı bir arada bulunduğu **suça sürüklenme riskinin** 26 kata kadar arttığı, okul terk eden çocuklarda **suç tekrarının** 4 kata kadar yükseldiği bilimsel olarak saptanmıştır. Boşanma, ilgisizlik, ebeveyn kaybı ve aile içi şiddet gibi faktörler, çocuğu koruyucu sosyal çevrelerden koparmakta, riskli akran grupları, derinleşen yoksulluk ve madde temasıyla birleştiğinde ise suç davranışını bir tür hayatta kalma stratejisine dönüştürmektedir. Ayrıca, Sevgi Evleri'nde kalan çocukların 18 yaş sonrası akıbetlerinin sistematik biçimde takip edilmemesi ve Çocuk Koruma Kanunu ile Medeni Kanun'da öngörülen önleyici ve destekleyici tedbirlerin gereği gibi uygulanmaması, çocukların yeniden riskli çevrelere dönmesine ve suça sürüklenme döngüsünün kırılmamasına yol açmaktadır.

Son yıllarda "Daltonlar", "Casperlar", "Redkitler" gibi organize yapıların küçük yaşta çocukları suç eylemlerine dahil ettiği, bu grupların sosyal medya üzerinden şiddeti, güç ve aidiyet duygusuyla meşrulaştırarak yeni bir cazibe ve değer alanı oluşturduğu görülmektedir. Şiddet içerikli dijital içeriklerin, özellikle TikTok ve benzeri platformlarda çocukları suça özendirdiği; aile, okul ve sosyal hizmet sistemlerinin bu yeni dijital suç dinamiklerine karşı yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır.

Madde kullanımı vakalarında uçucu madde, hap ve sigaranın ilk temas maddeleri olduğu; **madde kullanan çocuklarda suç tekrarı riskinin** 9,5 kata kadar arttığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Ailede suç öyküsü olan çocukların ise “**ultra yüksek risk grubu**” içinde yer aldığı ve bu çocuklara yönelik özel, uzun süreli ve aile temelli müdahale programlarının zorunlu olduğu uzmanlarca vurgulanmaktadır.

Mevcut çocuk politikaları ne yazık ki, toplumsal risk altındaki çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak kapsam ve nitelikten yoksundur. Öte yandan, adalet, eğitim ve sosyal hizmet kurumları arasındaki bilgi paylaşımının yetersizliği, erken tespit ve izlem süreçlerinde ciddi bir boşluğa neden olmaktadır. Sosyal hizmetler alanında personel eksikliği, yetki sorumluluk tanımlarındaki eksiklikler, kopukluklar, izleme-denetleme mekanizmalarındaki eksiklikler, iş yükü ve mesleki tükenmişlik, kurumların ve hizmetlerin işlevsizleşmesine yol açmaktadır. Bu durum, özellikle riskli gruptaki çocukların ve ailelerinin takip edilememesi, ailelerle yeterince iş birliği yapılamaması ve eğitim kurumları ile koordinasyonun zayıf kalması gibi sorunları beraberinde getirmektedir.

Çocukların toplumsal yaşama entegrasyonunu sağlamak için geliştirilen programlar ve bakım modelleri ise sınırlı kapsamlıdır, yaygın, etkin ve sürdürülebilir çözümler üretememektedir. Kurumsal sorumlulukların belirsizliği, yetki ve görevlerin net olarak tanımlanmamış olması, riskli çocukların takibini yetersiz kılmakta ve potansiyel suç davranışlarının önlenmesini sağlayamamaktadır. Bu eksiklikler, hem çocukların güvenliğini hem de toplumun genel güvenliğini tehdit eden bir unsur hâline gelmiştir.

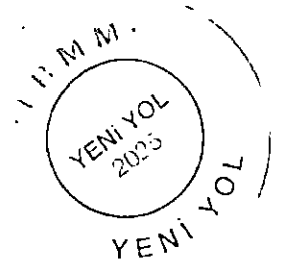
Ayrıca, çocukların adli süreçlerde ve sosyal hizmet mekanizmalarında karşılaştıkları eksiklikler, onların suç döngüsünden çıkmasını engellemekte, tekrar riskli davranışlara yönlendirmekte, suça sürüklenmelerini artırmakta ve topluma yeniden kazandırılmalarını zorlaştırmaktadır. Sosyal inceleme raporlarının mahkeme kararlarında yeterince dikkate alınmaması, çocuk adalet sisteminin hâlâ koruma odaklı olmaktan çok cezalandırma odaklı işlediğini göstermektedir. Oysa bilimsel veriler, okul bazlı erken müdahale, aile destek merkezleri, madde bağımlılığı önleme programları ve ruh sağlığı taramalarının suça yönelim oranlarını anlamlı biçimde düşürdüğünü ortaya koymaktadır.

Bütün bu nedenlerle, çocukların suça sürüklenmesine yol açan toplumsal, ekonomik, kültürel ve dijital etkenlerin bütün boyutlarıyla incelenerek güncel sorun ve ihtiyaçların kök sebeplerinin bulunması, risk altındaki çocukların içinde bulunduğu suç döngüsünün kırılması, tekrar suç işlemelerinin önlenmesi, topluma yeniden kazandırılmaları, aile, okul ve kamu kurumları arasındaki koordinasyon eksikliklerinin giderilmesi, olumlu yönde iyileştirilmesi ve bu kapsamda geliştirilebilecek güncel koruyucu ve önleyici sosyal politika önerileri ile çocukların nitelikli bireyler olarak güvenle geleceğe taşınabilmesi amacıyla, kapsamlı bir araştırmanın TBMM çatısı altında

kurulacak bir komisyon tarafından yürütülmesi zaruri hâle gelmiştir. Araştırmanın, çocukların yaşam kalitesini ve refah düzeyini artıracak, aile ve eğitim kurumları arasındaki ilişkileri güçlendirecek, toplumsal yaşama etkin biçimde katılımını sağlayacak, bakım ve sosyal destek modellerini çeşitlendirecek ve güçlendirecek somut politika önerilerini ortaya koyması beklenmektedir.

Bu araştırma, yalnızca çocukların güvenliği ve toplumsal refahı açısından değil, aynı zamanda devletin anayasal yükümlülüklerini yerine getirme sorumluluğu açısından da büyük önem taşımaktadır. ‘Çocukların üstün yararı’ ilkesi doğrultusunda, kalıcı, kapsayıcı ve sürdürülebilir çözüm önerilerinin geliştirilmesi için TBMM tarafından etkin ve kapsamlı bir çalışma yürütülmesi ve bir **Meclis Araştırma Komisyonu** kurulması zaruridir.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HASAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
İRFAN KARATUTLU	KAHRAMANMARAŞ	
MEHMET EMİN EKMEK	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	

